

Aspecten van de Thematische Filatelie



Door Pim van den Bold

Het deelnemen aan tentoonstellingen (2)

De voorbereiding voor een tentoonstelling

Eens komt wellicht het moment dat u uw verzameling en uzelf voldoende toegerust acht om de grote stap maar eens te wagen. U ziet de aankondiging van een categorie-3-tentoonstelling en nu moet het er maar eens van komen. Op het aanmeldingsformulier moeten o.a. de volgende, niet onbelangrijke zaken worden vermeld:

- 1) de titel;
- 2) de omschrijving voor de catalogus;
- 3) het aantal kaders dat u toegewezen wilt hebben.

1) De titel

De titel is de eerste kennismaking met de collectie. De titel dient de inhoud van het plan volledig te dekken. En wat ook belangrijk is: probeer een pakkende titel te bedenken. Maar maak de titel ook weer niet zo mooi, dat niemand meer begrijpt waar het over gaat.

2) De omschrijving voor de catalogus is een visitekaartje

In de catalogi voor de grote internationale tentoonstellingen wordt meestal alleen de titel opgenomen. Toch moet u ook in die gevallen vrijwel altijd een korte beschrijving van de verzameling vermelden. Omdat deze een rol kan spelen bij de beslissing of de verzameling al dan niet geaccepteerd zal worden, is dit onderdeel wel even de aandacht waard. De catalogi voor nationale, regionale of plaatselijke tentoonstellingen vermelden meestal een door de inzender opgegeven korte tekst.

De plaatsruimte is zeer beperkt en dient dus goed gebruikt te worden. Het is daarom jammer dat die ruimte vaak verknoeid wordt met opmerkingen als: 'Aan de hand van postzegels, frankeermachinstempels, gelegenhedstempels en echt gelopen brieven wordt....'. Het enige wat over zo'n vermelding gezegd kan worden, is dat de inzender dan aardig tekort schiet, omdat een goede thematische verzameling veel meer dan die genoemde soorten materiaal dient te bevatten. U hoeft in de catalogus dan ook helemaal niets over de filatelistische samenstelling van de verzameling te zeggen. In enkele zinnen dient de verzameling thematisch te worden samengevat. Dat kan bijvoorbeeld als volgt.

Natuurbescherming

Oorzaken van de vervuiling van lucht, bodem en water en de gevolgen voor mensen, dieren en planten. De mogelijkheden voor verbetering zijn echter aanwezig en worden - ondanks weerstanden - reeds gedeeltelijk benut.

Met de omschrijving in de catalogus moet u het publiek naar uw verzameling lokken. Er moet dus in letterlijke zin iets aantrekkelijks van uitgaan.

De omschrijving in de catalogus maakt overigens geen onderdeel uit van de jurering. Daarom is het jammer als de bedoeling van de inzender duidelijker wordt gemaakt in de paar regels van de catalogus, dan in het hele plan. En dat komt voor!

3) Het aan te vragen aantal kaders

Vooral een beginnende inzender heeft de neiging teveel kaders aan te vragen. Indien u daarbij bovendien nog gokt op een reductie bij de toewijzing (waardoor meer kaders worden aangevraagd dan nodig zijn) en u vervolgens onverhoopt toch het aangevraagde aantal kaders krijgt toegewezen, dan zit u behoorlijk in de nesten.

Het aantal kaders is zeker niet bepalend voor de hoogte van de bekroning. Wat bepaalt eigenlijk het aantal kaders dat u zou moeten aanvragen? Daarvoor bestaat zowel een thematisch als een filatelistisch criterium.

Het thematische criterium is dat u voldoende ruimte moet hebben om bij de ontwikkeling uw plan goed uit de verf te laten komen. Als u met acht kaders voor een omvangrijk thema met een uitgebreid en gedetailleerd plan thematisch de spanning erin kunt houden, zonder dat uw tekst verslapt, herhaald of gereduceerd wordt tot een enkel woord onder ieder stuk (of zelfs tot enkele woorden per blad), dan is er thematisch niets tegen, om zo'n aantal aan te vragen.

Maar dan moet het ook uit filatelistisch oogpunt verantwoord zijn. Indien deze kaders alleen gevuld kunnen worden met bladen waarvan het merendeel alleen heel eenvoudig materiaal bevat, waarbij nietszeggende brieven ook nog eens in hun geheel worden getoond, terwijl het alleen om het stempel of zelfs om de postzegel gaat, dan moet het op thematische gronden overwogen aantal kaders toch worden gereduceerd voor de aanvraag de deur uitgaat!

Het maximale aantal kaders dat u moet aanvragen, is dat aantal waarbij zowel thematisch als filatelistisch een afzwakking gaat plaatsvinden, indien er nog een kader bij zou komen. Als u vijf kaders die u zowel thematisch als filatelistisch goed kunt vullen, uitbouwt tot zes of meer en er treedt verwatering op, dan krijgt u gegarandeerd een lagere bekroning dan u voor die vijf zou hebben gekregen, hoe gek dat misschien ook lijkt.

Het toegewezen aantal kaders

Als u krijgt toegewezen wat u hebt aangevraagd, zit u goed. Als u tenminste uw aanvraag serieus hebt overwogen en niet hebt overvraagd. U kunt de voorbereidingen voortzetten zoals u er sinds de aanvraag aan hebt gewerkt.

Een enkele maal krijgt een inzender het verzoek meer kaders voor zijn rekening te nemen. Waarom zou u dat niet willen overwegen? Filatelisten willen elkaar best helpen nietwaar? Het kan zijn dat uw verzameling sinds de aanvraag nogal uitgebreid is of dat u tot de conclusie bent gekomen dat uw aanvraag toch wel erg aan de krappe kant was. U helpt dan misschien uzelf nog wel het meest door toe te stemmen. Het kan ook zijn dat u tot de conclusie komt, dat een kader meer niets uitmaakt voor het soortelijk gewicht van uw verzameling. Ook dan kunt u het comité uit de problemen helpen.

Als u echter tot de conclusie komt dat een uitbreiding uw verzameling geen goed doet, maak dan het probleem van het comité niet tot het uwe. Zeg rustig nee.

Veel vaker komt het voor dat u minder kaders krijgt toegewezen dan u hebt aangevraagd. Wat dan?

De opgave is dan om datgene wat u wilde tonen, op minder bladen onder te brengen. Dat kan in principe op twee manieren:

- 1) door het weglaten van hele bladen;
- 2) door het anders rangschikken van het materiaal over de bladen.

Hele bladen kunnen worden weggelaten, als ze eigenlijk thematisch een herhaling zijn van vorige bladen en filatelistisch ook niet zo veel bijzonders te bieden hebben.

Ook kan thematisch soms de behandeling van een gehele (sub)paragraaf worden weggelaten. Uiteraard kiezen we dan die, waarvan de combinatie van thematiek en filatelie het minst interessant is.

In een enkel geval (maar wees daar voorzichtig mee!) kan een heel hoofdstuk worden weggelaten. Dat moet, maar dat spreekt vanzelf, niet één van de belangrijkste zijn en ook moet de rode draad bij de ontwikkeling niet wegvallen.

Een andere rangschikking over de bladen kan bereikt worden door filatelistisch oninteressante stukken te laten verzinken indien het alleen om het stempel gaat. Ook kan van twee bladen één gemaakt worden door bepaalde zaken weg te laten.

Hoewel veel inzenders, nadat ze gehoord hebben dat er een behoorlijke reductie op hun aanvraag is aangebracht, de neiging hebben eerst te roepen dat dit nooit zal kunnen, komen ze na enig nadenken meestal toch tot de conclusie dat er nog wel mogelijkheden aanwezig zijn. Ook hierbij komt de voor de thematische filatelie zo broodnodige creativiteit weer goed van pas.

Het kan in een enkel geval echter zo zijn dat u na alle mogelijkheden onderzocht te hebben, slechts tot de conclusie kunt komen dat de noodzakelijke reductie niet op een verantwoorde manier mogelijk is. Laat dan weten dat u afziet van deelneming.

Het selecteren van de in te zenden bladen

Bij de aanvraag voor kaders zult u in grote lijnen al wel voor ogen hebben gehad, welke bladen u zou selecteren. Maar juist in het eindstadium voor een tentoonstelling zijn velen met hun inzending bezig en worden nog allerlei wijzigingen aangebracht. Daardoor zijn de uiteindelijk gekozen bladen vaak andere dan bij de aanvraag van de kaders voor ogen stond.

De neiging bestaat nogal eens, zich bij de uiteindelijke keuze van de bladen die zullen worden ingezonden, uitsluitend te laten leiden door de zwaarte van het filatelistische materiaal. De kans is dan groot dat de totaliteit thematisch onevenwichtig wordt, waardoor de rode draad die door het geheel loopt, gaat rafelen.

Het is ook geen wet van Meden en Perzen dat van iedere in het plan genoemde subparagraaf minstens één blad getoond moet worden. Dat kan tot een brokkelig geheel leiden. Ook is het mogelijk dat op deze manier zwakkere bladen getoond worden, terwijl betere bladen thuis in de kast zijn blijven liggen.

Ieder dient met behulp van deze algemene aanwijzingen, het juiste evenwicht in de inzending te vinden.

Eén ding is heel belangrijk. Als u van bepaalde (sub)paragrafen of in een uitzonderlijk geval van een heel hoofdstuk geen enkel blad toont, laat die onderdelen dan toch nooit weg in het plan. Zet een streepje in de kolom die het aantal tentoongestelde bladen aangeeft. De jury begrijpt echt wel, dat ruimtegebrek de reden was. Tenzij natuurlijk in een toch al zwakke verzameling, juist de thematisch of filatelistisch moeilijke gedeelten op die manier behandeld worden. Je moet natuurlijk ook niet de bladen weglaten van die onderdelen van het plan, waarvan de toeschouwer zich juist afvraagt: hoe zal dat uitgewerkt worden? Dan zal de jury argwanend worden.

Indien u de benamingen van de niet getoonde onderdelen ook weg zou laten in het plan, kan u terecht worden verweten, dat het plan niet volledig is. Wel moet ik er bij zeggen dat er de laatste tijd soms wat kritischer naar deze streepjes in het plan gekeken wordt.

In een enkel geval is het mogelijk, alleen een zelfstandig onderdeel van uw verzameling in te zenden en van de rest niets. In dat geval maakt u een plan voor alleen dat geheel. De titel wordt dan natuurlijk ook aangepast. Het wordt dan een andere collectie.

Er is nog een neven criterium dat bij de uiteindelijke keuze van de bladen gehanteerd kan worden. Dat is de verdeling van de bladen over de kaders.

Er zijn inzendingen waarbij ieder hoofdstuk begint in een nieuw kader. Als dat zonder veel kunstgrepen lukt, is dat inderdaad mooi. Wel vraag ik me in die gevallen altijd af of de zender zichzelf niet te kort doet. Welke mooie bladen zouden het loodje hebben gelegd, alleen omdat ze in het volgende kader terecht zouden zijn gekomen?

Indien zonder veel inhoudelijke opofferingen bereikt kan worden dat een nieuw hoofdstuk niet als allerlaatste blad in een kader behoeft te beginnen, raad ik aan om dat te doen. Echt belangrijk zijn dat soort zaken echter niet.

De laatste hand aan de inzending

Omdat het in de allerlaatste dagen waarin een inzending voor een tentoonstelling wordt klaargemaakt vaak een hele heksenketel is, geef ik nog enkele puntjes om te controleren.

- 1 Zijn alle thematische ideetjes, waarvan u zich zo had voorgenomen om ze voor deze tentoonstelling te verwerken, daadwerkelijk gerealiseerd?
- 2 Zijn de recent verworven filatelistische stukken die u beslist wilde opnemen, inderdaad op de betreffende bladen terechtgekomen?
- 3 Zijn de benamingen uit het plan, na alle aangebrachte wijzigingen nog wel precies gelijk aan de benamingen boven aan de bladen?
- 4 Klopt het op het planblad aangegeven aantal bladen per onderdeel nog met de werkelijkheid?

Veel succes met uw inzending!